

מעקב אחר גופי שידור זרים "המהווים פגיעה בבטחון המדינה":

שימוש פסול בסמכויות חירום לצמצום חופש העיתונות בישראל

רקע

בעתות חירום, ובפרט לנוכח העימות הביטחוני המתמשך מול איראן, מתעצמת חשיבותה של תקשורת חופשית במדינה דמוקרטית. דווקא כשהציבור מצוי במתח גובר ואי ודאות מתחזק הצורך בשקיפות, בביקורת תקשורתית ובגישה למגוון קולות ודעות. חופש העיתונות, פלורליזם תקשורתי וזכות הציבור לדעת אינם עקרונות תיאורטיים, אלא עמודי תווך לחוסן האזרחי וללכידות הלאומית.

מהות הבעיה

הדיון בוועדה תחת הכותרת "גופי תקשורת זרים הפוגעים בבטחון המדינה" הוא לכאורה דיון מקצועי, אך בפועל מסתתרת מאחוריו מגמה פוליטית ברורה: שימוש בכלים של מצב חירום על מנת להצר את חופש העיתונות ולהגביר שליטה ממשלתית על המרחב התקשורתי.

השרים שלמה קרעי ואיתמר בן גביר, ביוזמתם המשותפת, קידמו שורת הנחיות אשר מחייבות גופי תקשורת זרים בקבלת אישור מוקדם מהצנזורה הצבאית – גם כאשר אין הצדקה ביטחונית לכך. הנחיות אלו אינן נשענות על עבודת מטה מקצועית מטעם המל"ל או הצנזורה, אלא נגזרות מסדר יום אידיאולוגי מוצהר של צנזורה מוסדית ומדרון מסוכן לעבר סתימת פיות. יודגש כי מטרת העל של יוזמה זו היא יצירת לגיטימציה להעברת "[חוק סגירת האינטרנט](#)", אותו מקדם השר קרעי בשיתוף ח"כ אריאל קלנר – חוק המקביל במאפייניו למשטרי דיכוי במדינות לא דמוקרטיות.

הניסיון לצנזר תקשורת ממוסדת בעידן שבו כל אדם מחזיק בטלפון חכם עם מצלמה וחיבור לרשתות החברתיות הוא לא רק אנטי-דמוקרטי, אלא גם חסר תוחלת. כל תוכן שעיתונאי מוסדי לא מפרסם עשוי לעלות בכל רגע על ידי אדם פרטי בטלגרם, טיקטוק או אינסטגרם ולהתפשט בתוך שניות ברחבי העולם (וללא כללי האתיקה העיתונאית שאליהם מחויבים עיתונאים מוסדיים). הניסיון לכפות שליטה ממשלתית במסווה ביטחוני רק מגביר את העוינות כלפי ישראל במדיה הבינלאומית, ומייצר נזק תדמיתי עמוק.

לא בכדי דרשה היועצת המשפטית לממשלה את פירוט הבסיס העובדתי והמשפטי להנחיות

שהוציאו השרים – דרישה שטרם נענתה, ובמקום מענה מקצועי נתקלה בהשתלחות פוליטית נגד היועמ"שית עצמה.

במקביל להתפתחויות החוקיות, עולה חשש כבד להתרופפות בשטח של ההגנות על עיתונאים ואנשי תקשורת, במיוחד אלו המזהים כעיתונאים ערבים-ישראלים. כך למשל תועד מקרה שבו נבחרת ציבור תקפה את העיתונאי עלי מוגרבי בבית שאן, מבלי שנשמע גינוי מערכתי. כיתת כוננות משטרתית, בהובלת יואב "הצל" אליאסי, ניסתה לערוך סלקציה בשטח בין עיתונאים ישראלים וזרים. פורסם כי שוטרים בשטח קיבלו הנחיה חדשה המתירה להם לעצור עיתונאים לפי "שיקול דעתם", הנחיה בעייתית אשר נעדרת בקרה משפטית מספקת, ופותחת פתח לרדיפה שרירותית.

המלצות לוועדה

חיזוק הביטחון הלאומי לא מחייב פגיעה בזכויות אזרח, אלא להפך – יש לשמר את ערכי היסוד של מדינה דמוקרטית. חופש הביטוי והגנה מוסדית על חופש העיתונות חיוניים לשמירה על אמון הציבור ברשויות גם בעתות חירום.

כיוון שכך, יש להשיב את הפיקוח הפרלמנטרי האפקטיבי על סמכויות חירום; לקבוע מגבלות ברורות לשיקול דעת משטרתית מול עיתונאים; לוודא שההנחיות הממשלתיות מגובות בתשתית משפטית מבוססת; ולהוקיע בריונות פוליטית כלפי כלי תקשורת ואנשיהם.

הדיון הקרוב בוועדה עלול לשמש זרוע נוספת בהשתלטות פוליטית על המרחב התקשורתי במדינת ישראל. מכון זולת קורא לחברי ולחברות הכנסת לחשוף את המגמות האנטי-דמוקרטיות שעומדות מאחוריו, ולהשתמש בדיון זה להצבת גבולות ברורים לשימוש פסול בסמכויות חירום.